

K.K.T.C.

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

YENİ ZAMAN (ALTI ADET-1310/1892 YILI)

HAZIRLAYAN
FAZLI OLCAY

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR.ALİ EFDAL ÖZKUL

LEFKOŞA
2005

*Okunur ve yazın eserleri
gözetilmiştir
20.08.05*

ÖNSÖZ

Üniversite eğitimi bireyin orta eğitimden sonra hayatın gerçekleriyle yüzleşmesinde ve çareler,çözümler ve pratikler oluşturmada en büyük paya sahiptir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde almış olduğum bu üniversite eğitimi gerek kariyerimde gerekse dünya görüşümde olumlu etkileri çok büyüktür. Eğitimim esnasında gelişimimi oluşturan safhalardan biri de Kıbrıs'ı tanımak,araştırmak olmuştur. Girne Milli arşivinde yapmış olduğum araştırma da genel olarak Türklerin çıkarmış olduğu gazeteleri ve detaylı olarak da 28 Ağustos 1892'de 28 sayı olarak çıkmış olan Yeni Zaman gazetesini detaylı bir şekilde araştırdım ve inceledim. İncelemem esnasında Müslüman bir Türk evladı olarak Kıbrıslı Türklerin 1878'den sonra çekmiş oldukları sıkıntıları ve İngilizler'in gayri adaletlerini gözler önüne sermeye çalıştım. İçerik olarak incelememde Kıbrıslı Türkler'in 1892 yıllarındaki sosyolojik yapısını olayları,folklorunu sizlere aktarmaya çalıştım.

Kıbrıs'ta okumak ve Kıbrıslı Türk kardeşlerimizin çıkarmış olduğu gazete veya belgeleri incelemek benim için gurur ve şeref verici büyük bir iştir. Tarihin tekrerrür etmemesi cereyan eden olumlu veya olumsuz olayların cevabı olacak haberlerin tozlu raflardan çıkmasına bir nebze yardımcı olmuş isem ne mutlu.

Çalışmam ve incelemem esnasında yardım,rehberlik ve desteklerini esirgemeyen sayın dekanımız Prof.Dr.Bülent Yorulmaz hocama,dört yıl boyunca ve yine araştırmam esnasında destek ve yardımlarının esirgemeyen sayın Yrd.Doç.Ali Efdal Özkul hocama saygı ve teşekkürlerimi sunar araştırmamın gayesine ulaşmasını temenni ederim.

GİRİŞ

Kıbrıs adası Müslüman Türk aleminin gündemine 1571 yılında Osmanlı Devletinin fethiyle başlamıştır. Fetihle gelen adalet,barış ve Akdeniz'in güvenliği 1878 yılında İngilizler'in Rusya'ya karşı ve Akdeniz'deki ticaret,askeri gücünü kuvvetlendirmek için haince Osmanlı devletinin yönetiminden almıştır.

Osmanlı Devleti'nin Ada'daki söz ve hakkı hiçbir zaman bitmemiştir ve bitmez de. Çünkü Ada'da Rumlardan sonra en çok nüfus Müslüman-Türk Milletininidir. 1878 ve 1960 yıllarına kadar İngiliz idaresi hakimdi. Elbette ki İngiliz idaresi iyi anlamına gelmez. Gayri hareket ve müdahaleler çok olmuştur. 1960'tan sonra Rumların hain ve geçmişteki Müslüman-Türk Milletinin hoş görüsünü,iyiliklerini,adaletli davranışlarını,yönetimini görmezden gelerek ecdatlarına uygun kalles,soykırımcı planları yürütmüşlerdir. Bütün bu olayları zor şartlarda baskı altında bizlere Kıbrıslı Türklerin çıkarmış olduğu gazeteler göstermiş ve delil olmuştur.

İncelemiş olduğum Yeni Zaman gazetesi de yukarıda belirttiğim olayları,bizleri tarafsız ve Kıbrıslı Türklerin mücadelesini haklı kılar niteliktedir. Yeni Zaman gazetesi kurulmadan önce Zaman gazetesini çıkaran Kıraathaneyi Osmani dağılınca yerine Yeni Zaman 22 Ağustos 1892 yılında kurulmuştur.

Baş yazarı Muzafferettin Galip'tir. Türk gençlerinin yeni gazete ve birlik hırsını Yeni Zaman,Zaman gazetesinin devamı olarak 28. sayısına kadar çıkartılmıştır.

Değerli okuyucularım,sizlere aktarmış olduğum dönem ve döneme ait gezetenin çıkışındaki olayları daha geniş ve uzun anlatmayı gönül isterdi. En azından genel kanaat bu günlere ne mücadele ve çabalarla gelindiğini bilmenizdir. Osmanlı Türkçesi'nden günümüz Türkçesi'ne çevirdiğimiz gazetenin okuyuculara ve K.K.T.C Milletine faydalı olması ve saygı temennilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Yeni Zaman.....	1
Ahvali Alem.....	2
Havadisi Cezire.....	2
Havadisi Hariciye.....	3
Mütenevvi	4
İlan.....	4
Yeni Zaman.....	5
İfadeyi Mahsusa.....	5
Ahvâl-i Alem.....	5
Havadis i Cezire.....	6
Şuunatı Osmaniye.....	8
Havadisi Hariciye.....	8
Kısmı Edebi.....	8
İlanat	9
İfadeyi Mahsusa.....	10
Ahvali Alem.....	10
Havadisi Cezire.....	11
Mütenevvi.....	11
Kısmı Fenni.....	12
Yeni Zaman.....	12
Ahvali alem.....	13
Havadisi Cezire.....	13
Kısmı Edebi.....	14
Yeni Zaman.....	15
İfadeyi Mahsusa.....	15
Ahvali Alem.....	16
Havadisi Cezire.....	16
Şuunatı Osmaniye.....	17
Kısmı Fenni.....	18
Yeni Zaman.....	18
İfadeyi Mahsusa.....	18
Ahvali Alem.....	19
Havadisi Cezire.....	19
Havadisi Hariciye.....	21
Kısmı Edebi.....	22
Mütenevvia.....	22
Kısmı Edebi.....	23
Yeni Zaman.....	24
İfadeyi Mahsusa.....	24
Ahvali Alem.....	24
Havadisi Cezire.....	25

YENİ ZAMAN

Pazertesi 17 rebiulahir sene1310

Şerait-i iştirâ:memalik-i mahruseyi Osmaniye ve Kıbrıs ceziresi için bir seneliği posta ücretiyle beraber yarım İngiliz lirasıdır.

Nefs-i Lefkoşa için , bir seneliği yedi Şilindir.

Posta ücreti verilmeyen mektuplar kabul olunmaz.

Şimdilik pazartesi günleri neşir olunur.

Mahell-i muraciat:Kıbrıs ceziresinde Lefkoşe şehrinde tur-i tecellide Osmanlı kıraathane matbaası umur-i idarey-i tahririyye için matbaa namına muraciat olunur.

Gönderilen evrak gazeteye derc olunub olunmamasından matbaa mesul olamaz.İlanat biher satırında üç kuruş alınır

7 teşrin-i sani,ifrenci sene1892(siyasiyat,edebiyat ve funundan,26 teşrin evvel rumi sene308. İfadeyi mahsusa.

Kız mektepleri tesisine dair yedi numaralı nüshamızda derç olunan vesaya elbet hatırdan çıkarılmamıştır.Suret-i tesisi ve idaresine dair ol vakit vaat ettiğimiz mutaliatı şimdi ber vech-i ati derciyle tezyin-i sütun müftehiret eyleriz ki ehemmiyetle talakki olunacağını ümid ederiz. Enasa lazım olan ders ve fenlerin fevaidi tefzilen beyan olunduğundan ve tekrar tezkarı tesdii mevcib olacağından sarf-i nazar munasib görülmüştür.

Ne hacet,ceziremizde mevcut bulunan Hristiyan enas mekteplerinde görülen terakki-i mütemadiye bizim için bir ibret ve mevcib-i gıpta ve gayret bir delil-i kavidir.Bu hususta ol emirde mekteblerin suret-i tasisi ve enasın matlub vechile tedrisi çaresini iraa etmek iktiza eder ki teferrüat-i sairesini iraa etmek iktiza eder ki teferrüat-i sairesini suhuletle tenzim ve tesviye oluna bilsin.Her kasabada birer ve Lefkoşa'a da iki mekatip-i enasın vucudu ihtiyaca ancak kafidir.Lefkoşe ve Limasol'da birer mektep mevcut ise de bunlar yalnız mübtedilere mahsus ufuk-i risalelerin tedrisiyle iktifa ediliyor ki metluba muvafık add olunamaz.Bu suretle şu iki mektebden başka beş aded daha mektebin tesisine muhtac bulunuyoruz ki bunun kuvveden fiile ihracını şu yolda tasavvur edebiliyoruz. Her kasabada açılacak mekteb tabii ahalinin intihabiyle tayin kılınacak bir komisiyonun nezareti tahtında olacağından bunlar tarafından kız babalarından ve daha hameyyetmend ve maarifperver ahaliden,mahiye tarikiyle hale münasib bir miktar meblağ tarh ve tahsiline ve her kasabada mevcut bulunan vakıf mallardan ve hükümetden bir miktar ianeye nakdiye ahzine himmet olunur ise mekteblerin masarifi,muallimelerinin maaşı kolayca tesviye olunacağı biiştibahdır.Lefkoşa'da bir mektebin daha tasisi hiç bir güçlük görünmeyeceği bedihidir.Çünkü bu vecih ile ianeye muktedir zevat pek çok olduğu gibi evkaf idaresi ile hükümet dahi bu hususa muavinî edecekleri müstağni-i şerh ve beyandır.Bu fikir husul bulunca muallimelerin ihzari meselesi düşünülüyor.Tayin olunacak komisiyon tarafından hal ve zamane münasib tertib olunacak program dahilinde tedris olunacak Türkçe derslerin talimine muktedir bir kaç müellimler buraca tedarik olunabileceği hakkında ola itikatımız muvafık olduğu halda bu müşkülat hal olunmuş olacağı bedihidir.İlerilemiş kızlar bu dersleri yani Türkçe yazıp okumayı ve akaid-i İslam iye'ye ait derslerini öğrendikten sonra en elzem ve ehem olan melbusat ve tezyinat için dikiş ve nakış gibi fennin talimi gelur ki bunun için Hristiyan muellimelerin'den bir ikisinin istihdamına mecburiyet hasıl olur.Binaenaleyh bu yüzden kesb edilecek zatı ve maddi menfaat tasavvurun mafvkinde bulunduğundan bu yolda bir kaç muellimler çıkıncaya degin fedakarlıkda bulunulmak şiar-i insaniyyete layık bir vezife olduğu azadey-i gevah bir keyfiyettir.Şuraya kadar tefsir ve takrir eylediğimiz fikir pek sade olarak terkiib olunmuş ise de maksad evlad-i vatanın peder ve hamilerini teşvik etmek olduğuna nazaran mukeddime

olarak arz olunduğu vechile hüsn-i talakki olunarak icrasına teşebbüs olunacağını ümid ederiz.Bu kavlimiz tasvip olunduğu takdirde feziletlu muftu efendi hazretlerinin riyaseti tahtında olarak bir meclisin teşkiliyle filine kiyam olunması ahaliy-i hamiyetmendane tevdi ve havale eyleriz.

Ahval-i alem:

Bir aralık İngiltere ile Rusya arasında bir mesele çıkaracağı zan edilmiş olan Pamir tecavuzatı İngiltere rical-i siyasiyesince nazar-i itinaya alınmadığından ehemmiyet-i siyasiyesini gayb etmiştir.Rusların kıtay-i mezkureden tecavuz eyledikleri maheller bir zamandan beru Afğanlılar ile Çinliler arasında tasarrufu münazi-i fih olan yerler olup geçen nisan ayında Çinlilerin zir-i idaresinde bulunur iken Afğanlılar tarafından zabt kılınmış idi.Halbu ki oralarda Rusiyeliler Çinliler ile Afğanlılara ez her cihet galebe edecek derecede haiz-i kuvvet ve miknet olduklarından paylaşamadıklarından dolayı iki zaif miyanında bais-i niza ve cidal olan kıtay-i mezkureyi zabt ile her türlü münaziata hitam vermişlerdir.İngiltere zaten Çin ile Afğan arasında tasarrufu münazi-i fih olan bir memleketi tesahübe kalkub da Rusya ile muzakereye girişecek ve bilahare muzakirat bir hüsn-i neticeye iktiran edecek olsa Ruslar Pamir hatasını terk edib,

S:2

Çekilse o halda İngiltere kıtay-i mezkureyi Çin ile Afğanistandan her hangisine verecek olsa digerini muğbir edeceğinden böyle tasarrufu meşuk bir yer için Rusya ile muzakirat-i siyasiyeye girişmegi ve bu sırada belki de İngiltere ile Rusya arasındaki münasibat-i siyasiyenin teğyir pezir olmasına sebebiyet vermegi muvafık-i menafi ad etmemiştir.Her halda Pamir meselesinde İngiltere diplomatlarının gayet ihtiyatkarane davrandıkları ve kıtay-i mezkureyi Çin ile Afğan arasında meşuk ul tasarruf bir yer olmak üzere gösterub bu sayede İngiltereyi bir ihtilaf-i siyasiye duçar olmaktan kurtardıkları tahakkuk eylemiştir.

Havadis-i Cezire:

(1881 senesi kuru ve ormanların tehdidi nizamnamesi)

Ormanların tehdidine memur komisyon tarafından Girne kazasında kain atiyülzıkr miri ormanının hududunu mübeyen tenzim olunan mazbata suretinin kazay-i mezkur kaimmakamlığına takdim kılınmış olduğu ilan olunur.İcra kılındığı mezkur mazbatada muherrir bulunan tehdidat hakkında itirazı olanların itirazlarını işbu tarihten itibaren altı aya kadar beyan ve ikame eylemeleri lazım gelir.(milanisigo karyesinin cihet-i gerbiyesinde vaki trahuni ormanı)bi emr-i ali imza olunmuştur.karlı dağ müsteşar-i vilayet,fi30 eylul sene1892 Hari tomsom

Meclis-i idarey-i liva azay-i müntehibelerinin müddet-i nizamiyeleri ikmal olduğundan bu kere nizami dairesinde icra edilen intihabda millet-i islamiyeden mevlevi şeyhi reşadetlu Sefvet dede efendile Lefkoşa müteheyyizanından izzetlu abdullah efendi ve millet-i hıristiyaniyeden dahi tüccar-i muteberanından Yenago avankilidi ve yenago ziharyadı efendiler intihab kılındığı müstehbirat-i müvessakadandır.

Limason kasabası mekatib-i islamiyeğ komsiyonunu teşkil eden limason kazası hakimi izzetlu hakkı ve izzetlu raşid ve derviş ve raif ve ata efendiler bir müddetden beru matlube muvafık bir mektebin tasis ve intizamı uğrunda kemal-i germiyetle vukubulan gayretleri semeresi olarak bu kere efendiy-i mumaileyhimin himmet ve marifetleriyle yüzigirmiiki lıra on şilin ahaliden,seksan lıra canib-i evkafdan,onyedibuçuk lıra dahi hükümetden tahsil edilerek ceman ikiyüzyirmi lıra sarfile”darulfeyz) namı altında bir mekteb-i feyz mektebin inşa ve güşadına muvafık olmuş oldukları ve limason kazasına tabi maliye karyesinde dahi ahalinin himmet ve

gayret-i ciddiyeleriyle zaman ve mekane münasib bir mekteb-i ibtidai inşa eylediği muhbirimiz tarafından beyan ve işar olunmuş olmağla numune numay-i teşvikat olmak üzere tezyin-i sütun-i mufehharet eyleriz.

Karada bulunan rum kilsa papaslarının vezifey-i maddiye ve hariciyelerinin efkar-i hazıra ve zamaneye göre idare edemediklerinden hal ve mekana müntesib bir kaç ruhbanın yunanistana celbi için.....amdanı tarafından dispot hanada bir encumen akd olunmuş ve mesarifi despothana varidatından tesviye olunmak üzere bir kaç ruhbanın olvehile celbine karar verilmiş olduğu cümle malumatımızdandır.

İdaremize ver ut eden bir mektup:

Ceziremiz Millet-i İslam iyesi namına neşir etmekte olduğunuz gazeteyi-i müteberenizin hasıl etmekde olduğu fevaidinden bahs etmek malumu ilam kabilinden olacağından müessisleri olan osmanlı kıraathanesi azalarını ve metbaa müdirleri efendileri muveffakiyetlerinden dolayı an semimul kalb tebrik ederim bu vesile ile cevbd feridenizi atiyülzıkr meselenin işaası için vasıta ittihaz etmek istiyorum ki saikay-i diyanet ve gayret-i milliyetim beni mecbur ettiginden dercinde tereddüd etmemenizi rica ederim.ceridenizin hemen her nushası cezire müslumanlarının ikaz ve ittihağ uğrunda müstehsen vemuve-afık makalelerle memlûv ise de bunlar yalnız kasabat ve şehirde kıraat olunmakda olduğundan zavallı kara ahaliy-i müslümesi bu nimetden müstefid olamamaktadırlar.Halbu ki düşünülecek en mühim nokta ahaliy-i mumailayhimin bir dereceye kadar din ve milliyetini muhafıza zımnında lazım gelen vesayayı ve akl ve tefhim etmektir.Şimdiye kadar bu hususa temamilen riayet olunmamıştır,bu adamlar deyanet ve milliyeti nereden ve kimden öğrensiner? Gözümüzün önünde bir çok köyler bulunuyor ki isimleri müsluman olduğu halde Türkce konuşmağa bilmiyorlar ve hakikatda zelaletde yaşıyorlar,bunlar için şimdiye kadar bir çare bulmak lazım değil mi idi?işte ben vezifey-i maneviyyemi bu suretle ifa ve icabının icrasını aid olanlara tevdi ve havale ile iktifa eylerim.bende muhibb-i vatan.fi5 teşrin sani sene 1892.

Limason kasabası sakinlerinden iken geçen vuku-i katli neşir ettigimiz Ahmet Hocanın oğlu Mehmetin katilleri hakkında sava nam şahsın bad ı tahlif ikinci defada verdiği şahadet evvelkisine kamilen muayir olduğu ve bu suretle yalancılığı teblig ettiği hasabi ile.....cezaıyyenin geçenki ictimasında mekumun beş sene habsine hükm olunmuştur

Limasol kazasına tabii Onorya karyesi sakinlerinden muhatar hırsıyanın tşrin i evvelin 24. Pazartesi akşamıki Salı gecesi yatsı vaktinden sonra dükkanından kahvehaneye giderken Üç nefer adlı eşkiya mahkumun üstüne üç tufeng endaht ederek yere düşürmüşler.ertesı Salı günü ales sabah limasol polis idaresi malumat alarak Polis zabıt tabibi ile beraber karyi yemez bugreye azimet ve mekumun tedavisine gayreet emişler isede muvaffak olamayarak müteesiren vefaāt etmiştir.Ancak merkum vafaatından evvel kendisini vuran komşusu Yanni Antoni ve Yanni ve Haralanbo olduğunu müvaciyelerinde ifade eylediği ve merkumun dahi sukutla mukabele eyledikleri cihetle tehti tevkife alınarak muhakimelerine ibtidar olunmuştur.

3. Sayfa 3 / 52

Havdis i hariciye

Avarlent mail gazetesinde okunduguna göre Rusya yeniden istikraz edeceğine veyahut etmiş olduğunu şüphe olunmuyor.Peresborgdan alınan malumat iş bu istigraz ı cedide miktarı 500 milyon frang olduğunu ve yüzde 4 faiz verileceğini ilan ediyor.İstikrazın mukabelesini kabul

eden mösyö Roçilt ve Rusya ticaret i hariciyye bankası,ıkonto bankası, ve petresborg'un milli ticaret bankası ve berlin bankası olduğunu bildiriyor.

İtalya devletinin politikası hakkında vükelası tarafından işaa olunan beyannamede harici politikasının bila tebettül kema fissabık devamını arzu ettiklerini beyan ve düvel i saire ile olan münesabetını asayışın teminine ve milli i saire ile yeganeci bir tarzda yaşamalarına bir kefil i celi addetmekte olduklarını ilan etmişlerdir.

4. Sayfa

Mütenevvi

İki arkadaş arasında cereyan eden letaif

Ugurlar olsun azizim canım hayli zamandan beri görüşmedik ne alemdesini,nerelerde vakit geçiriyorsunu?Eyvallah beradder inşallah iyiyiz.malum ya bendeniz vakitli vakitsiz dışarı çıkma merakına mübtela degilim.ekseriyen kuşe i inzivada emaneten zaman ediyorum.

Güzel ama arada sırada insan dışarı çıkmala ahval ı alemden haberdar olmalı evde oturmak kadınlara yakışır bir sıfattır.Halbu ki şimdi kadınlar erkeklerden ziyade geziyorlar.

Her neyse biz bahsimize bakalım şimdi böyle saat 11'de akşam üzeri alel acele bu taraflarda dolaştığınızı gördümde bayagi taacübümü mevcub oldu.Acaba vechi azimetiniz asbabını bir mani yoksa sual edebilirmiyim?Abireder ne söyleyeyim.Benim bu misüllu şeyler asla zevkim degildir. Ama ne çare davete icabet şerite i insaniyetten degilmidir ya? İşte bende bu gün en kıymetli ve sadık bir ahbabın vuku bulan niyazını esafa gidiyorum.

Reviş i halına nazaran ve zaat her kim ise en kıymetli bir dostunuz olduğu bilaheteb anlaşıyor.Çüknü siz öteden beri alem i inzivada yaşadığınızda şimdi böyle bir takım teşrifatı zait ve tekellüfatı gayri müfideyi ihtiyar etmeyeceğiniz umur i tabiidendir.Fakat müsadenizle şu zaatın kim olduğunu anlayabilirmiyim?kim olacak işte bizim şey..... hangisi. Of a canım bilmiyormusun İhsan Efendi. Ha şimdi anladım deemekki bu akşam orada badenuşi muhabbet ve teyidi mebaniyi uhuvvete himmet olunacaak.

Hayır bendenizin işretle ülfetim yok.fakat mücerret vuku bulan davete icabet etmek istiyorum. Afedersiniz. Badenüş i muhabbet dedigim size göre degil.bu davete hazır bulunacak gençlere aittir. Yoksa biz sizin ne türlü ham ervahlarda bulundugunuzu hattolsun bilenlerdeniz.

Efendim artuk müsadenizle gideyim. Zira vakit gecikmektedir.yazılan tezkirede saat 10'da davet edildim halbuki şimdi saat 11'i geçiyor.peki o kdar acele etmemenizi rica ederim.40 yılda bir kerre mulakatınız nesip oldu.bundan dolayı İhsan Efendinin minnettarı olduğumu yarın kendisine suret i mahsusada beyan edeceğim.biraz daha sabır ediniz hazır burada tatlı tatlı konuşuyoruz.Aman efendim evvelce söylemiştim,ya bendeniz saat 10'da imtizar ediyorlar sonra pek geç kalırız.(mabedi var)

İlan: Bu kere meclis-i idarede zirde muherrir mahsulata takdir edilen fiyat.

	Para	kuruş	şilin
Anasun kıya 1	20	4	0
Safi pamuk kıya 1	20	6	0
Pamuk tohumu kıya 1	25	0	0
Keten tohumu kıya 1	28	1	0
Harup kantar 1	20	4	1

Şehr teşrin-i evvele mahsuben anbarlara nakl ve teslim olunan zehairin nakliye ucüratı tadiye olunmak üzere meclis-i mezkurede takdir edilen fiyat.

Para

- 6 Buğday ve burçak biher kilesi için bir saatda (dağ ve degirmanlık nahiyeleleri için)
- 7 Arpa ve ulaf.
- 10 Buğday ve burçak.(lefke.omurfa nahiyeleleri seney-i sabık fiyatı)
- 8 Arpa ve ulaf.

Aynen anbarlara sevk ve teslim olunmayub rencberan zimmetlerinde kalan zehairin bedelen tahsil olunmak üzere meclis-i mezkurede takdir edilen fiyat.
(dağ ve degirmanlık nahiyeleleri)Buğday kile 1 32 kuruş.
Arpa kile 1 14 kuruş.
S: 5

Burçak kile 1 40 kuruş.
Ulaf kile 1 12 kuruş.
Buğday kile 1 34 kuruş (lefke ve omorfo).
Burçak kile 1 40 kuruş.
Ulaf kile 12 kuruş.
Arpa kile 1 15 kuruş (omorfo mahsulü).
Arpa kile 1 16 kuruş (lefke mahsulü).
Sahib-i imtiyaz Kufizade mustafa asef.

YENİ ZAMAN aded 13- 2 Teşrin sani rumi sene 308.14 teşrin-i sani efrençi sene1892.

İfadeyi mahsusa:

Şu ser levha altında mevadd-i muhtelifeye dair şimdiye kadar dermiyan eylediğimiz efkar ne dereceye kadar nazar-i itibara alındığını merak edenler elbet eksik degildir.Diye biliriz ki her husus için karilerimizin nazar-i mutalialarına arz eylediğimiz efkar teheyyüc-i hissiyat ve temhid-i ikdamata medar ve alelhusus maarifimizin tarekkisine hizmetgüzar oluyor. Zaten murad bir noktada ittihad hasıl etmek olduğuna nazaran bu ciheti ihtar yolunda sarf olunan efkar pekde semeresiz kalmayacağı emr-i tabiidir.hatta gazetemiz buraca cemaat-i islamiye namına kaim bulunduğu haricden öğrenilen bir çok efendilerin mezhar-i teltifi olmakdayız ki bihak teşekküründen aciziz. İşte bu kere de Konya velayeti dahilinde Karaman kazası seramedanından bir kaç zevat mücerret Kıbrıs ahalisine izhar-a muhabbet ve ahali-i islamın darulmeşvereti dimek olan ve gazetemizi ihrac vazifesile mukellef bulunan osmanlı kiuraathanesine muavinet etmek ve bu suretle ceziremizin ahval-i cariyesinden kesb-i malumat eylemek maksadila ceziremize abune kayd olunmuşlardır ki mevcib-i fahr ve memnuniyetimiz olmuşdur. Hükümete ve sair şuaabatına ve muarife aid olan makalelerimiz ise vakti geldikce peyderpey isbat-i semere eyliyeceğine itikadımız ber kemaldır.gazetemizin vezifesi bir maddeyi ihtar ve icrasını bir dereceye kadar israr etmek ise de aid olanların gayret ve himmetleri lazımdır ki mevzu bahis olan husus netice pezir olabilsun.

AHVAL-İ ALEM:

Avrupa'da yekdiğerine nazaran muhasim müteakabil hükmünde bulunan devletlerin bu aralık tezyid-i kuvay-i askeriye babında meşhud olan itinaları şayan-i dikkat görülüyor. Fransa geçende icra eylediği tensikat-i cedideyi askeriye sayesinde mevcut hazırlarını Almanyanın mevcuduna faik bir miktara iblag eylemiş olduğundan bu keyfiyet o zamandan

beri Almanya ve müttefiklerince bayagi dag ı derun teşkil eylemiş ve binaaneleyh Almanya erkan ı harbiyesi dahi kuvviye hazariyyenin tezvidi vesailini istikmale sarf-ı zihn etmekte bulunmuş idi.almanya devleti bu babta kendi tarafından ittihazı iktida eden tedabiri kararlaştırmış olduğu gibi Avusturya'yı da tezyidi kuvveyi i hazariyye icbar edecek surette imal ı nufus etmiş olduğundan ahd ı garibde Almanya ve müttefiklerinin kuvveyi hazariyeleri Fransa ve Rusyanın kuvveyi hazarriyelerine muadil olacaak bir miktara bağlı olcaktır.lakin Almanya ve Avusturyanın ikdamatı tezyidkaraneleri henüz semeriti kattiye hasıl etmezden evvel Rusya devleti tezyidi kuvveyi mevcudiyeye karar verip 18.kolordu namı ile yeni bir kolordu teşkilatına dair sadır olan emri imparatoriyyi resmi gazetede ilan etmiştir.Rusyanın bu hareketi Almanya ve Avusturyanın muameleyi tezyidiyyesine mukabele olmak üzere talakki olmasına sezadır.taraffeyni muhasameyn son bir himmetle kuvveyi askeriyyelerini yek diglerine muamele olacak bir hala getirince amalı musabukatcuyaneleri hitampezir olmayacaktır. Bu devletler arasında husul i musavat degil yek diglerine musabika mültezem bulundugundan yarın obürgün yeniden tezyidi kuvayi askeriyye emelleri peyda olacagında şüphe edilemez

HAVADİS İ CEZİRE (1892 SENESİ FEN İSPİNÇİYERİ KANUNU)

Alakadar bulunan şahsın nazar ı dikkati meclis i kavaninin geçen devr i içtimaisinde 1892 senesi fenni ispinçeri kanunu namı ile kabul tasdik olunan kanun u ahkamına cebr ve davet olunur.1:Eczacılık ve ispinçiyer i fenni içra etmek istiyenlerin kaydedilmeleri ve hükümetin ruhsat ı mahsusası münzem bulunmadıkca eczacılık küşad olunamaması kanunu mezbuda husuad miyanında mukannen edilmiştir.2.Hiç bir kimse yirmibir yaşında yahut daha ziyade yaşlı olub-(1)Britanyay-i kebir dahilinde eczacı ve ispençiyar yahut fenn-i sidlai-i kimiyayı mütefennini sıfatile tescil edilmiş yahut-(2)tanılmış bir fenn-i ispençiyarı mektebinden diploma ihraz eylemiş yahut-(3)işbu 1892 senesi şehir kanun evvelinin otuzbirinci gününden evvel akelli beş sene müddet-i eczacı yahut eczacı muavini sıfatıyla reçete üzerine ilac ita ve terkibi işiyle tuğel etmiş yahut-(4)kıbrıs dahilinde4 eczacı muavini sıfatile yahut hükümetin tıbbiye anbarlarında ve kimiya hanesinde akelli üç sene müddet reçete üzerine ilac itası ve terkibi işiyle müteveğgil bulunkuş eczacı ve ispinçiyarlık sanatının icrasınca mumariset ve malumat-i kafiyei haiz bulunduğuna dair tıbbiye meclisinden şahadetname almış-Olmadıkça eczacı ve ispinçiyar sıfatila tescil edilmeğe istihkakı olmayacaktır.

3: zikr olunan tıbbiye meclisi tıbbiye müdürü ile Lefkoşa ve Tuzla kaza tıbbiye memurlarından mürekkeb olub tescil edilmeğe talib bulunacakların icray-a imtehanı için ilan olunacak mahel ve vakıtlarda inikad eyliyecektir.

4: Tescilin icrası için işbu ilannamenin ikinci bendi(3.fıkrası)ahkamına tevafuk eyliyan ahval bilistisna bir lira harc ahz edilecektir.

5:herkim işbu kanun hilafında olarak hükümetin ruhsatı münzam bulunmaksızın her hankı nev semmiyat veya mualicat satar yahut şey-i mezbureyi perakende suretile satmak yahut ita veya terkeb etmek üzere dukkan tutar veyahut eczacı şöhetini yahut emsalı sair bir şöhet ihraz veya istimal eyler yahut eczahane açar ise muttehim tutulacak ve vaki olan o mesellu bir töhmeti için nihayet yirmi lira cezayı nekti ifasına yahut üç mahtan ziyade olmamak üzere hapis cezasına yahut mücazati mezburenin her ikisine müstehak olacaktır.

6: kanunu mezkurla memnu bulunup haklarında balada bil tahsis ceza tayin edilmiş olmaya hareket mütecasirleri vuku bulan o mesellu..... biemri ali imza olunmuştur.Müsteşar ı vilayet Hari tomson fi sekiz teşrin i evvel sen 1892.

Cezire Müslüman Mektep i ibtidaiyyelerinin muhat olduğu tensikat ve ıslahatına dair mekteb i rüştiyye muallimi faziletli hacı hafız ziyayı efebdi tarafından tanzim olunan bir kıta layiha encümen i muarifi islamiyeye iraa ve tekdin olunarak geçenleri vuku bulan içtimada layihe i mezkurun müteala ve tedkiki ile ol babda verilecek netice i kararın badel müzakere belayı tasdik encümen i arz ve tevhim i için encümen i mezkur azalarından faziletli müftü efendi ile barıçuzade izzetlü asıf efendi ve mekatip müfettişi hürmetlü mısır ispensir müfrez komisyon tain olundukları mevsukan haber alınmıştır. Efendiyyi mumaileyhüm ceziremiz mekatip i islamiyesinin bila istisna ahval ve ahalinin muhtelifen amalına agah oldukları amhzumumuz bulunduguna mebni bu babda bir güne müteala iradına hacet olmadı şüphesizdir. Bineaneleyh bu hususta yalnız mekatip i sairenin terakkisine atfı nezer olunursa efkar ı amalımızın keşf ve halline kafi bir rehber olacağı müstegniyi arz ve beyandır.

Geçen nüshamızda cilovcıra karyesinde aresti nam şahsın..... ile vurularak vefat ettiği yazılmıştır, bu kere Baf kazası muhbirimizin verdiği malumat mevsukeye nazaran Mısır Mavra Kurdado ile zabıt Naim aga maiyyetlerinde 10 nefere mütaceviz olduğu halde mahıhalın geçen 4. Cuma günü kari mezkurede merkurum Arsti veled i hacı Yorki ile beraber bulunmuşlar. Aresti zabtiyelerden hudaverdi ile bulundukları kahvehaneden kalkarak merkurum Arestinin hanesine gitmek üzere iken pendelya kariyeli ahelya nam kimsene tūfengini ateş ederek arestiyi alından ve bogazından birkaç saçma ile yaralamış ve müteceasır i merkurum Aresti tarafından tanınması üzerine deerhal zabtiyeler pendelya kariyesine yetmişler ve orada merkurum ahelyayı yatagında uyur bulmuş isede merkurum ahelya olduğuna hükmetmeyerek derdest etmemişler. Bu suretle geçen nüshamızda arestinin vefaati ettiği haberi her nasılsa yalnız olacak idaremize bildirildiginden muhbirimiz enfül beyan tezhihi madde eylemiştir.

Mahı halın geçen 6. Pazar günü Omorfo nahiyei tahsildarı hacı Kıstı kendi karyesi bulunan Minareli köye gitmiş ve gece kahvede kariyyi mezburelei Andoni Akani ile beyinlerinde atmış para için bir münazara zuhur eylediginden merkurum Andoni kahvehaneden kalkarak hanesine gitmekte iken tahsildar beri tarafından dolaşarak sokakta tekrar münezaaya başlaması üzerine Andoni merkumi bıçakla cerh ederek firar eylemiş ve polise olunan ihbar üzerine tahsilda rı merkurum Lfkoşa hastehanesine nakl olunmuş ise de aldığı yaranın tesiri ile vefaati eylemiş ve firariye i merkurum polis tarafından taharri olunmakta bulunmuştur.

Gerek Lefkoşe ve gerek mahali sarirede kain cevami ve messacid i şerifelerin temir ve termimi hususunda efkaf idaresinin himmt ve gayreti hakikaten calip memuniyet ve şayarı takdir bir keyfiyettir. binaenaleyh şu hümatat ı alilerinden Baf kasabasında vaki mühtacı tamir olan cami i sagiriri dahi hissemend etseler pek münasip olacağının dermiyanını vezifei mukaddesemizden addederiz.

Geçen nüshamızda Limasol kazasına mülhak oluş karyesinde Ayaloga panayırda Salih malibikr ve Hasan Selimi bıçakla ceerh eyledikleri abidi Limason hastahanesine nakleyledikleri ve orada tedavi olduğu yazılmıştı. Merkurum abid aldığı yaranın tesiri ile vefaati eylediği bu kere tarafımıza haber verilmiştir.

Mabet

Nüzar bir şüphe için hayalata vücut verdiler vakıen bu yokluğu bilmiş yoksa da izhar ı hakikate kimse de kudret yok, işte bu mesellu hayalattan dolaydır ki var yok arasında hak mahfolup gidiyor. Eger sahte beçilige teemmül olursa veye işte ihtiyat bulunsa idi netice i hal evvlden malum olabiliyordu. Sedhayf ki bir esası muhim hakkı izhardan mahrum etti. Halbu

ki hilekarın işi külâh kapmaktan ibaret olduğu deerkar iken inananlara nasıl akıl nazarı ile bakıla biliyor. Hiç bütün memlekete piçlik ihtimali nasıl tecviz olunabilsin.

ŞUUNAT I OSMANİYE

Memalik i mahruseye şahane postahanelerine tavdi olunan umum mektup zarflarının bir tarz ı mahsus veseyaki vahit üzere imal ve furuhtı imtiyazını istihsalı maksadı ile derssadette mukim serrafından havadis beşeriye ve degran hudusbiyan efendiler tarafından nafia nezaret i celilesine bir istida takdim kılındığı ve bu yüzden vukua gelecek olan temettüa darül iczenin dahi teşriki teklif olunmuştur.

Derssadet civarında Halkalı nam mahalde bir zireat ve baytar mekteb i alisi inşa olunmuş ve baytar şubesi geçen sene guşad ile tedrise mubaşiret kılınmış olduğu gibi mektebin ziraat kısmına ait istihzarat dahi bu kere ikmal kılınmış olmakla ol babda şayan buyrulan müsaidey i seniyyey i cenab ı padişahı mevcu i alisine tevfikeyn heyet i idaare ve muallimin hazır oldukları halde zireat kısmının resm i guşadı icra ve bu vesile dahi tezayüdi ümri şevket i hezret i padişahı duayı vacibül edasını tekrarı ile tezyini lisan ı übudıyyet kılınmış olduğu işitilmiştir.

HAVASİ İ HARİCİYE

Kolera illet i müthişesi 60 bin vefiyyata bahis olduktan sonra icrayı hükm etmekten münkati olduğu telgraf havadisindendir.

Amsterdam şehrinde kanun u evvlel ifrenci ibtidasında kendi köpek teşhirine mahsus bir sergiy i umumi guşad edilecektir. Ve sergide en ala cinsten kediler ile köpekler bulunacak ve muzehanelere hıfz edilen derilerin dahi enzar ı ammeye konulacaktır.

Seydi mahi için bu sene Fransa'dan İrlanda'ya giden kesanın atmışı telef olup digerler salimen avdet eylemişlerdir. Ve umumen seydolunan balıklar safainin adedine göre taksim olununca behrine atılmış bin Morine balığı isabet eylediginden bu sene balık yağı fiyatının tenezzül edeceği anlaşıyor.

Şanghai'dan Honkong'a gitmek üzere hareket edip üç aydan beri ne olduğuna dair bir haber alınamayan Buhara nam vapurun (peskadora) adaları pişgahında zuhur eden gayet şedid bir fırtınada gark ve 32 si Avrupalı 70'i yerli ahaliden olmak üzere 102 tayfanın 5 zabitin yolculardan 9 erkek ile 5 kadın ve 1 çocuğun telef olduğu ve yalnız 30'a kadar tayfanın kurtula bildiği ve mezkur vapurun havlusu olan 1300 balye ipek 800 ton çay ve iki yüzbin dolarlık eşyayı sairenin mahvolduğu işitilmiştir.

Viyana'dan Berline ve Berlin'den Viyana'ya kadar bir at yarışı icra edilmiştir. Ve bu at yarışında Almanya tarafından on bir ve Avusturya tarafından dokuz at telef olmuştur.

KISM I EDEBİ

Gazel

Sevdiğim ruhsar ı alın bir gül i rana mıdır?
Ya leb i dildekeş megalın bülbül i guya mıdır?

Bir gece lutfen tenezzül eylemiştin haneme
Bilmem ol halvet hakikat mi acep ruyamıdır?

Sineme her dem sıpag ı aşkın etmekte hücum
Kastın iklim i dil i teskir u istila mıdır?

Dagm ı aşkında dönmem dönse de çar ı felek
Dev i mihri muhabbet bir kuru govga mıdır?

Aftabı arzın bilmem neden etmez tulü
Yoksa baht ı bikararım mani i ekva mıdır?

Hançer i hiçbirle sinem şerhe şerhe oldu ah
Nailii nasret maalin paisi şikva mıdır?

Şuhiyi tebhim görem tehzin eder nazım benim
Berguran gönlümde aya feyz i mevlana mıdır?

Seher hanım tarafından inşa olunup şafak risalesinde bulunan bir eserini gazetemize derc ile
tezhini sahife eyleriz.

Seher

Döktürü jale i eşkin gülü handena seher
Taze bir şevk verir bülbül ü nalane seher

Vechi gubraye düşen zülfi siyah ey elyli
Duş i ferdaye atar sanki olup şane seher

Gah pirahen i mehtap ile mestane gelir
Cam ı pur neşe gibi meçlis i rindane seher

Alemi cuş u huruşa getirir kendi fakat
Çekilir habgeh i nazına şuhane seher

Müntezir nur u nigahın ederek payendaz
Sübhidem civegeh i mihri direh şane seher

İLANAT

Müft i cezire faziletli Hacı ali efendi hazretlerinin mahdumu Feyzi Efendi ile Müderris i
mükerrermetli hacı veli efendizade Muhammet efendi ve Vilayet mütercimi muavini kirkor
tunciyan efendi Osmanlı kıraathanesine aza kayd olundukalrının teşcili ile tezyin i sütün
ediliyor

Fransa'nın badri sifitte kahin iskelelerinden vurud edecek sefainin yolcu hamıl olduğu halde
on gün ve yolcu hamil olmayarak beş gün tuzla iskesinde karantiye alınacağı emri vilayet
felafi iktizasından olduğu 390 numaralı ve 28 teşrin i evvel 1892 tarihli ceerideyi resmiye ile
ilan olunmuştur.

Sahib i imtiyaz kufizade

YENİ ZAMAN aded 14

21 Teşrin i sani ifrenci sene 1892,9 teşrini sani rumi sene 1308

İFADE İ MAHSUSA

Memleketçe bir fenalığın zuhurunda ahalice bir çok şikayet amiz sözlere deveran eder ancak o fenalığın def ve izalesi aransa "nemize lazım"denilerek behse nihayet verilir halbuki her şahsın bulunduğu mevki iki ciheti camii olup birinci cihet her şahs kendi zatı için yaşayıp bir şahsı hususi itibarı ile zat ve ailesine ve servetine ait hukuki müteaddideye malik ikinci cihet;her şahs teht i idaresinde bulunduğu hükümet ahalisi efradından bulunması itibarı ile memleketi giriftar olduğu müşkülatta alakadar ve vatanın ikbal ve saadeet veye tedenni ve felaketini nazar ı bi kaydı ile göremeyip muvvefkiyet veya adem i muvaffakiyetine hissedar ve tabii olur.servet ve ikdidarını memleketin terakkisi ugruna feda etmek vezayif i vatan perveeri icabından addedilir. Bir müddettenberi cezirre dahilinde hükmü ferma bulunan şekavet ve cinayet masal gibi ötede beride türlü türlü tarzda hikayet olunarak eylençe şeklini alıyor. Kimisi polis idaresine, kimisi nizamât ı cariyenin hal ve mekana münasip olmadığına ve kimisinde hürriyetin suiistimaline kusur bularak mudaveleyi efkar edildiği görülür.

Bu üç şık üzere olunan mütealları gek doğru olduğuna şüphe yoksa da cinayatın vuku bulmakta oldu ahalinin hiç bir suretle hükümete muavenet göstermemeleri ve bilakis firari ve katilleri himaye etmeleri muvafık ı adalet ve insaniyet olmadığı keyfiyeti de sitr ve inkar olunmamalıdır. Şüphe yok ki polis idaresi tensigata muhtaktır.ve belki muhtaçlehinin başlıcası polis memurlarının tezyidi muşeti ile tecrübe dide kamil adamların istihdamıdır.bedihidir ki polis nizamâtı hal ve mekana münasip degildir. Çünkü o sınıf ahali başka yolda terbiyeye alışmışlardır.müsellemdir ki hürriyet kamilen suiistimal olunmaktadır. Veya daha doğrusu ahlaki bozmaktadır. Bu halde ahalice düşünülecek nokta vekilleri bulunan meclis i kavnin azalarını ikaz ve ihtarla bir çare terhisine ikdam eylemeleri lazım gelir ki vazifeleri ifa edilmiş olsun.

AHVAL İ ALEM

İtalya'da ihtihabatı umum iyenin zaman ı icrası mutakarrip ül hurur olmak münasebeti ile heyeti vükala mutahaplerin celb i arası zımnında her yer nutuklar iradı ile işltikal eylemekte bulunuyorlar.Bu nutukların cümlesine dikkat edilecek olunursa İtalya'nın mesarif i fevkaladeyi askeriyyeyi ihtiyare mecbu olması ittifak ı müsellese duhurundan ileri gelme bir şey olmadığını nezar ı müntehabinde isbet etme hususuna heyet i vükalanın bilhassa lüzum görmekte oldukları hükm olunur.Vakaen İtalya Avrupada yalnız başına kalmış olsaydı her halde şimdikinden ziyade tedarikli bulunmaya mecbur olacağı derkar idi.İtalya devleti avrupada da her ne olursa olsun karışmayıp yalnız kendi ıslahat ve terekkiyeti dahiliyesi ile meşkul olmaktan ibaret bir hattı hareket ittihaz ile hattatı hareket ile mezkurede sabit kadem olacak ve İspanya gibi zuhurata müterakkip görünmekle beraber doğrudan doğruya muamelatı mühümmeyi siyasiyeye iştirak etmeyecek olsa elbette şimdiki pek az asker beslemek ile mesarif i askeriyesini hayliden hayli tenekkuza meydan bulacağı hakikati dahi erbabı tatlık nazarında çoktan beri teyyün etmiş hakayıkındandır.

HAVADİS İ CEZİRE

Baf kazası müdürü iken maktulen vefat eden Abdullah Efendi ailesinin duçar oldukları zaruret ve sefalette bir müddet tahrirlerine medar olabilecek derecede Baf kasabasında daavi vekili Musyo İkre Sofyalinin zevcesi hanım ile tercuman İspiro Efendi taraflarından vuku bulan himmet ve gayret üzerine bir miktar iane toplanmış olduğu ve hakikaten mütevacfain aile mühtaç ve şaheste i müavenet bir halde bulundukları muhbirimiz tarafından bildirilmiştir.

Mütenevvi'

İki arkadaş beyninde letaifden mabad 11 sözüne ehemmiyet vermeniz bendeniz tabiatı pek ala bilirim.dünyada hiç bir şeye ehemmiyet vermek istemiyen zatlardan biriside o zat-i muhteremdir,şimdi o sizi saat 10 da davet etti değil mi?iyi bilirim ki akşam azanı okunmadıkca gelmiyecektir.bu halda bila sebep ve la maksad sokaklardea yalnızca dönüb dolaşmakta mana nedir? Geliniz şurada oturmakda sizinle bir az daha musahibet edelim olmaz mı? Rica ederim ulfetimizi vakt-i ahire talik edelim muhibb-i sadıkımızı ateş-i intizar içönde bırakmayalım. Şimdilik allaha ısmarladık uğurlar olsun birader inşaallah yine görüşürüz.diyerek arkadaşını gizlice takib etmege başlar.

Biçare adam yolda muhibb-i kadiminden bir zat tesaduf ederek bir çarık kadar ser riştey-i ulfeti temdid etmege mecburiyetinden ve binaen ileyh vakt-i mevudun dakika bidakika murur etmesi cihetile bir an evvel sevb-i maksuda adem-i nailiyetinden duçar-i havf ve dehşet olarak ve kemal-i telaş ve ızdırabından kan terlere batarak güc hal ile bizim ihsan efendinin devlethanelerine gelir.Dekk-i bab eder.sahib haneye intizar eyler yerde ne görse begenirsiniz?misafiri karşılayacak letif ve mütebessim bir çehreye mukabil kapunun aralığından karga kanadı gibi simsiyah bir simanın zuhurile-daha güneş mağrib-i ihtifaya-çekilmeksizin etrafa zulmetendaz olmaya başlayarak sizin nazenin ihsan efendi hazretlerinin henüz devlethanelerine teşrif etmediklerini söylemesinler mı?"

İşte biçare adem kemal-i hayretinden orada guya mermerden mesnu bir heykel gibi dona kaldı.Arkadaşı ise takibinde devam ediyor idi.nihayet ihtiyar ede geldiği alem-i inzivadan dolayı tebayi-i beşerin gerşabetine asla vakif olmamış olan zavallı misafir ömründe böyle bir badireye tesadeuf etmediğinden engüşt ber dehan-i hayret olduğu ve bundan böyle bir daha bu mesellu iğfalata kapılmamak azm kuyusunda bulunduğu halda hiddetli hiddetli oradan hutve endaz olmağa başladı.Beri taraftan gelirken yolda tesaduf etmiş olduğu zat bir tekerrub ile mutebessimane kendini karşıladı.Efendim uğurlar olsun.misafire kalben(allah belanı versin)dedi.niçun böyle çarçabuk avdet ediyorsunuz?yoksa devlethanenzde bir şey mi unuttunuz?fakat hareket ve sekenatinızda doğrusu bir hiddet-i ğayr-i müşeire alaimi müşahide ediyorum acaba sebep nedir?

Ah birader sorma! Zihnim fena halda müşevveş oldu allahı seversin dünyada bu olur şeymidir sabahın o habis ihsan hem bizi tezkirey-i mahsusa ile davet etmiş. Hemde bu vakti kadar hala eve gelmemiş, canım ben sana dedim ya! O adam ekseriyyet üzere arkadaşlarını aldatmağı ve ya daha sahih tabir ile hiç ehemmiyet vermemek marazına mubteladır kim bilir hankı bucakda saklanmış kalmış!

Ne demek? Hiç öyle şey olur? Davetlilerden yalnız ben degilem a daha bir çok zevat-i kiram var, benim canımı yalnızca bir şey sıkıyor madamki evde madam ki musafir davet ediyorsun sen gelinceye kadar hanede bir kaimmakam yani vekalet sıfatıyla akrabadan bir adam bulunmak lazım gelmez mi idi?evet hakkınız var, ama biçare ziyafet telaşıyle o kadar iyice işleri düşünmege vakit bula biliyor mu?hem vakti olsa bile sizin gibi ham ervahlara asla ehemmiyet vermez! Öyle ise ne diyelim!...hiç diyecek yok.tenezzülen bu akşam taamı birlikte edelim.Hayır teşekkür ederim eve gidecağım bu akşam yemek değil döğşmek isterim.

Aman birader kendine gel.kim ile döğüşeceksin?Beni aldatan herifle hanı şu ihsan hebisi ile ah şu dakikada elime geçsede sakkalını yolsam teessüf etme kardeşim andan senin intikamını alan bulunur.Kimdir. hamamcı veli dayının darb-i ahendistanesi.

KISM-İ FENNİ.

Kolera mikroplarından.(mabad)

Virgül demekle şekli pek iyi tarif ve tayin edilmiş olmuyor.kavslı ve eğrintili hutut şeklinde görünüyor.birbirine yaklaşıp gelişi güzel istif oldukları vardır.Bazan bir8 şeklini alıyor bazende şu(S) heyetine giriyorlar.Bu mikrobun vuzudunu teşkil eden bu çöp gibi şeyler nihayetlerinden birinde ince uzun mutaherrik bir tuy var kımıldayur, kıvrılıyor.(ma badi var) Badettertip.

9. nushamızda Baf kazasına tabi mesahoryo karyesinde üç kişiyi cerh ve birini kjahtl ederek firar ettiği yazdığımız dimitri nikolanın ahz ve girifti zımında teherriyat icra etmekde olan zabtiyelerden muslu nam nefer misahoryo karyesinde tüfeng dizinde olduğu halde tüfeng her nasılsa ateş alarak yanında bulunan nikola bandazi nam hıristiyanın kasığına isabet ederek alet-i tenasulunu kat' eylemiş ve merkum ertesi gün müteessiren vefat etmiş olduğundan zabtiye merkum beray-i muhakime kefaleten rabt edilmiş olduğu mustehbirat-i mevsukadendir.

Bundan yedi sene mukaddem gabuzan çiftliğinde eniştesini katl ederek anadolu canibine firar eden hacı ali nam firari bu kere cezireye avdet ederek mai halın geçen onuncu pencşenbe günü girne kazasına iltica etmiş olmasıyla keyfiyeti der hal merkum çavuş tarafından polise malumat vererek firariy-i merkumu dertdest ettirmiştir. Sahib-i imtiyaz kufizade mustafa asef.

YENİ ZAMAN

28 teşrin-i sani efrenci sene1892,16 teşrin-i sani rumi sene308.

İfadey-i mahsusa:

(kimsenin lütfına olma talib-- bedeli cevher-i hurriyettir.)

Cemiyet-i beşeriye miyanında bazı kimseler görülür ki:feyyaz-i fitratın kendilerine bahş ve ihsan etmiş olduğu kudret-i akliye ve sıhhat-i bedeniye misalı hesais-i mumtaziye mea ziyade malik oldukları halda mucerred tenperveri ve atalet-i seyyiasile mevki-i meskinet ve sefalet denilmekle şayan olan kahvehanelerde balin-i istirahat dayanub manen ve madden mezerrat-i edidesi derkar olan kağıt oynamak ve tavla oyununda sabahdan akşama kadar pul asmağa çalışmak gibi muğayir-i şiar-i insaniyet bir takım lehviyat ile izaayi omr ve evkat ediyor.Me haza bunlar halından hoşnut olmadığı gibi istskbalı de katan düşünmezler.Bu yolda su-i emsala imtisal eden ancak saçlı sakallı büyük adamlar olub küçükler yani semerey-i fuadları olan evlad ve ahfadları dahi biltab' kendilerine peyrov olmağa çalışıyorlar. Vucudu dairey-i sıhhatda olduğu ve akvat-i yevmiyesini taştan çıkarmaya muktadir bulunduğu halda hiç kesbe salkik olmayubda tenperverane kahve köşelerinde ve belki daha şeni' mahallerde beyhude vakit geçirenlere bir suret-i nasihanede muamele edilecek olsa der hal munfeilane bir tarz ile"ne yapalım efendim kader ne ise o vucuda gelir" cavabını bastırırlar.bu babda bir az daha ileri gidilecek olduğu suretde nifret ve belki adavetini istilzam edebilmesinden korkuluyor.böyle bir netice kazanmaktan her halda ihtiyar sukut etmek ula görünüyor.bir gün gelir ki o meluf-i sefalet bulunduğu istiğrak-ı aleminden yavaş yavaş ayılmağa, kendini

toplamağa başlar.halbuki vücudunda, zihninde,fevt olmuş fırsat ikbal gibi istikbalını tamine imkan tasavvur edemez.Vakian muştahiyat-,i nefsanîye-i insani mahsulat muğdiye bulsa da makulat-i müzirriye tarğibinden bir vakıt hali kalmadığı umur-i malumedendir.Şu kadar var ki mucahidey-i nefis ile öyle muzırr ve mufsid ahlak olan mekruhata sarf-i nazar oluna bilmesi ve hatta emraz-i kalbiyenin en eşeddlerinden olan şehvete bile galebe edilmesi musbettir.Filhakika ömr-i beşer bir nehr-i seriülcereyan gibi-farkına varmaksızın-geçer gider.Lakin hayatın fevkulmamul bir takım tarikjleri,girdabları bulunur ki nihayet derecelerde sa'bul mururdır.

İşte insanlar ve hususile gençler bulunduğu halın inkilab ve iğtişlaşatını bir kere nazar-i insaf ve mutalaaya alubda istikbalının ne ne kadar mudhiş bir hakikat arz edebileceğini andan istidlal etmelidirler.

AHVAL-İ ALEM.

Bir vakitten beri Almanya mahafil-i siyasiyesini işgal etmekte ve evrak-ı havadise bais-i kil u kal olmakda bulunan tezyid kuvayı askeriye hakkındaki layıhanın muhteviyatı vukuf-i ammeye reside olmuştur.Layıha-i mezkure mevcibince vakt-ı hezerde1894 seneyi miladiyesi teşrin-i evvel ibtidasından1899 senesi martı gayesine kadar mikdar mecmu' asakir 492068 neferden muterekkib olacak. Piyade takımı711 ve suvari477 tabura inkisam edecek,494 batarya suvari topçu ve 37 bölük piyade topçu inşaata.hutut-i cedideye mahsus olmak üzere 52 bölük bulunacaktır.

Hizmet-i muvazzefey-i askeriye iki seneden ibaret olacaktır.tensikat-i askeriyenin şu suretle islah edilmesi hakkında layıhayı mezkurenin göstermekde olduğu luzum almanya kuvvey-i askeriyenin elhalihi haza duvel-i mutecavire kuvayı askeriyesinden dun bir halda bulunmasından ibarettir buna dair serdadle edildigi sırsds deniliyor ki:

“almanyanın emniyet ve istiklalını tamine çare yegane kuvayı milliyenin butun vesait-i tedafiyesini mevk-i istifadeye koymaktan ibarettir.

Öyle bir tensik-i askeri vucuda getirilmelidir ki hizmet-i askeriye ifasına muktedir olan butun efrad milleti mevk-i koysun, ancak bu suretle ve ordunun metanet-i hazırasını vekaye etmek şartıyladır ki almanya kemal-i sukun ve itimadla bir tehacume intizar edebilir.”İşte4 bu esas fikr üzereine ibtina eden layıha mukteziyatını mevk-i icraya koya bilmek için almanya hukumeti muddet-i hizmet-i askeriyeı tekil etmek suretile mikdar-i mevcudun tezyidine vesilecu olmuştur.harbiye nazirinin göstermekde olduğu hesabata nazeren bu suretle almanya bir sene225000 kişi tahti silaha almakla 24 sene zarfında meydan-i harbe4,400,000 asker ata bilecek ki bu Fransızların zaman-i sefer mevcudiyete nisbetle bir kaçbin kişi ziyade olacak demektir.Butun bu islahat-i askeriyenin ruh-i husulu demek olan meseleye gelince hukümet harbiye muvazine cedveli hazıranın tezyidini taleb eyliyecektir.İlavesi taleb edilecek tahsisat-i seneviye56,400,000 markdan ibaret olacak ve fakat nizamnamey-i cedidin tatbikat-i evveliyesi için de fevkilada olarak68,800,000 marka luzum görülecektir.Almanyada bu layıhanın kabulunu muteakib fransada aksulamelini görmek tabiiyat-i umurdan olduğu için tecessüskaran alem-i siyaset şimdiden intizara başlamışlardır.

HAVADİS-İ CEZİRE

Mısırdan yolcu hamil olarak Kıbrı9sa vasıl olan bilcumle mevaridatın tuzlada beklenmek üzere beş gün muddet-i karentineye vaz' edilmeleri canib-i ali vilayetden1879 senesi karentine nizamnamesi hükmünce haiz bulundukları selahiyet ve mazuniyete binaen emr buyurulmuştur. Ba emr-i ali imza olunmuştur müsteşar-*i vilayet hari tomson.29 teşrin evvel sene1892.

İzmir'de çiçek hastalığı zuhur etmiş olmasıyla ol tarafdandır vurud eden yolcular hakkında Kıbrıs'da sahile çıkmaklarına musaide olunmazdan evvel atiyetülbeyan talimat üzere icray-i muamele olunması canib-i ali-yi vilayetden 1883 senesi ilel.....meni nizamnamesi hükmünce haizi bulundukları selahiyet ve mazuniyete binaen emr buyurulmuştur.-

İzmir'den Kıbrısın tuzladan maada her kangı iskelesine olur ise olsun Kıbrıs için yolcuları hamilen vurud eden her kangı sefine pratikanın itasından evvel tıbben muayene edilecek ve derununda muhakkak yahut şüpheli çiçek hastalığı bulunduğı takdirde pratika verilmeyub o sefinenin tuzlaya varması tenbih olunacak ve keyfiyet-i sıhhiye patentesi üzerine şerh verilecek tıbbiye müdürüne der akeb ba telgraf ihbar kılınacak.teşrin 31 sene 1892. musteşar-i vilayet hari tomson.

Baf kaza mahkemey-i nizamiyesi hakimi izzetlu hacı kufi efendi sinn-i şeyhuhiyete vasıl olduğı cihetle arzusuyla mamuriyetden mutekaiden kef yed eylediğinden yerine mahkemey-i illiye katibi hıfzı efendizade izzetlu sami efendi nasb ve tayin kılındığı mustehbirat-i mevsukedendir.Mumaileyh sami efendi müddet-i ufireden beru umur-i muhakimatda mustahdam bulunub hakimiyet iktidarını temamilen ihraz ve tecrube ve malumat-i nizamiyede bihak kesb-i imtiyaz eylemiş olduğundan böyle bir mamuriyet-i muhimmeye tayini mevcib-i memnuniyetimiz olduğundan tebrikile tezyin-i sutun iftihar eyleriz.

KISM-I EDEBİ.

Viktor Hugo'nun bir neşidesi.sen şana dair söz açdıkca ben mayusane tebessum ederim, bilirim ki sana sadık gibi gelen bu vesiyet kazıbdır.Heykel şan muşerref inhidamdır., hevesat-i ateş nisar ani ancak kaide kenar-i mezar olduğunda muhafıza edebiliyor.

Tair-i devlet pervaz eder, evvelki kudret kalmaz gider.o kadar mustelzim-i iştehar olmayan muhabbet- ki teselli için en güzel medardır- hep senden kimetdardır.

Senin ibtisam şevki avrıkı, nağemat-i ruhperverini, havanın cunbiş-i hafifi, ağaçların sayey-i latifini, mevsimin rengin ezharını ziyanın muşeccerler arasında intişarını isterem.başka bir şey istemem.Ey sitareyi hoştabım, ey şukufeyi şadabım! Hem surur-i halında hem anın zevalında senin gözlerini görmek sözlerini işitmek arzusundayım.Bu nur-i behiştü üzerine şebnemriz olan gulgunnuma kipriklerinin sayesinde-alem-i hab alud gaflet iken-ben sevda arar dururum.peymaneyi şirin selafeyi fikrim-ki dünya serşar edebilir- yalnız senin gönlünü lebriz etmek havasındadır.nağmeperdaz ol! İftigar mı ana munhasır buluyorum bir az gül!uzakda meşğul şur ve şaab olan halkın bana ne luzumu var?

Ey gözleri pur lema suruş fe aşar! Ey ağlamaya geçen günlerimde imdadıma yetişen gemgusar! Ruhumu kapadığın üstüne al gönlümde ayağının altına.

Canan bilir derdimi takrire ne hacet
Timsal-i semavisini tesvire ne hacet
Takdir ile sevdim anı tedbire ne hacet
Bağlandı gönül zulfune zencire ne hacet
Mest etti beni gamzesi tashire ne hacet
Bir fitney-i naim gibidir çeşm-i siyahi
İhya için uşşakı yeter nim nigahi
Nazim gibi uftadesi olmaz mı mubahi
Bağlandı gönül zulfune zencire ne hacet
Mest etti beni gamzesi tashire ne hacet.

Letaif:

Mulhim bir adam arabacıya hitaben-beni uç dakikada tımur yolu mevkiine yetiştire bilir iseniz size iki beyaz mecidiye ücret veririm.

Arabacı cevaben-efendi ihtimalki bendenizi kandıra bilirsiniz ancak şu gördüğünüz atı rüşvetle kandırmanız mahaldır.

Mekteb hocası şagirdane hitaben-ey çocuklar içinizde ıslak çalan kimdir?mektebe henüz duhul etmiş bir şagird- efendim bendeniz ıslık çala bilir olduğumu bilmezmidiniz?

İlan.

Bu kere meclis idarede atiyülzıkr mahsulat üşriyeye takdir edilen fiyat pusulasıdır.sene1892.

Degirmenlikde ve balikitre ve abohor karyeleri çiftlikleri mahsulatından.

Taze bakla kıyya 16 -

Kuru bakla 35 1

Dağ,lefka ve omorfo nahiyeleriş

Kuru bakla 1 15

Böğurtce 2 20

Fasulye 3 10

Soğan - 20

İncir - 10

Tatlı limon 5

Ekşi limon 14

Kendir 5

Duhan 15

Fi teşrin sani sene92 an daireyi varidat.

Sahib imtiyaz kufizade mustafa asef.

YENİ ZAMAN

Kanun evvel efrenci sene1892, 23 teşrin sani rumi sene 308.

İŞFADEY-İ MAHSUSA.

Karilerimizin malumudur ki ceziremiz ahalisinin dairey-i ittifak ve muhabbata irtibatları maksad-i hayr merdine mebni bir çok zamanlar, alem-i medeniyetin taid-i irtika ve tamin devamının başlıca mevkuf-i ilahi denmege seza, metbuatın buraca ahali-i islamiye miyanında fukdanı cumlemizi mayus ve mahzun etmekde ve tecrubesizliok hasebile bu yolda fedakarlığa adem-i cesaret şu arzumuzun cilveger sahay-i husul olmasına mani olmakda iken bundan bir sene evvel ciddi bir ictihad ve semimi bir ittihad hasıl olarak huday-i lem yezelin avn-i inayet ve bilumum maarifperver ve hemiyetmend efendimiz muavinetlerle şu gazetemiz tasis ve neşr olunmuş ve buraca dahi nur-i terekkiy-i osmaniyan bir suretle lemiapaş olmağa başlamıştır.

Gazetemizin mesleki muhteviyatından musteban olduğu vechile, her suretle biterefane hareketi istilzam ve buraca maarif-i islamiyenin ve ahval-i memleketin terekki ve islahına hizmet ve ikdam eylemekden ibarettir.

Binaen aleyh bu yolda devamı şüpheden beri olduğu gibi matbaamız kesb-i mukemmeliyet ettikçe gazetemizi o nisbetde tevsî ederek karilerin nazar-i râğbet ve tahsinini kazanmağa gayret edileceği azad bir gevah bir hakıktır.

Ne hacet gazetemizi şu hala koyubda nazar-i mutalaanıza arz edinceye kadar yekdiglerini muteakib duçar olduğumuz müşkilat ve sedemata karşı gösterdiğimiz subat olbabda ki evvel ve arzumuzun husulpezir olacağına delil-i kavidir.

“elüsr yüsr” kaziye mamul bahası dahi şu kavlimizi tasdika kafidir. ululebsare hefi degildir ki bunca bedayi hayrat bilumum keşfiyat ibret..... subat sayesinde vucud bulmaktadır.

İşte bu itikad-i kavi üzerine muessis olan gazetemizin 9. nushasına bir seneyi tamam ediyoruz.

AHVAL-İ ALEM

Avrupa devletleri ihtimalat istikbale muheyya olmak üzere taraf taraf hey'et-i muttefika teşkil edenden beri hukumdarın ve sergiran-i cihan seyeset arasına öteye beriye seyahat ede gelmektedirler. Rusya velahdının viyanaya giderek imparator haşmetli fransuva jozof ile mulakat etmiş olması matbuata istikşafat siyasiye için bir sermayey-i cedid olmuştur. Rusyaca velahdın almanya imparatoruna tesaduf etmesi hakkında ihtiyarına luzum görülen bu tekellufat enzar dikkatı açmış ve her kese bunda bir maksad müstetir olacağı zihabını vermiştir. zahiren gösterilen sebep velahdın viyana da misafiretine tesaduf etmemesi avusturya ve macaristan imparatoru için mevcib-i muzahim olacağından ibaret ise de efkar mütecessisaney-i alem bununla kanaat etmemektedir.

İki imparator yahut iki reis-i siyasi arasında vukua gelmiş nice mulakat tahettür olunur ki muammayı garib siyasetin son kelmesi add edilirken bir harfını tefsire hizmet etmediği görülmüştür. bu ziyaret ve bunu takib edecek olanlarda bu kabilden degilmidir?

HAVADİS-İ CEZİRE

Lehul hamd velminne, bir haftadanberu cezirenin her tarafına nafi yağmurlar yağmaktadır. çoktanberi intizar edilen baran-i feyz resanın kemel-i bereketle nuzulu hakikatan cumlenin yüzünü güldürmüştür.

Avl ceridesinden muktebis:

Mısırdaki kazalar dahilinde tekessür etmekde olan cinayetin önünü kesdirmek için hkhmet-i hazırda gayri muktedir olduğuna dair mısır cerideleri şikayete başlıyorlar. Bu halin vukui aynı Kıbrısta bulunan bir çok tecrübe dide memurlar tarafından irad olunan esbaba atf ediliyor, yani ingiliz nizamının şark ahalisine muvafık olmadığı der miyan olunuyor köylüler mücrimleri adalet pençesinden tahlislerine muavinet ve gayret ettiklerinden dolayı tezyif ediliyorlar. cinayetin inkitana mısır ingiliz askeri zabitanının tezyidile çarecu oluyorlar.

Ettiğimiz Baf kasabası haricinde ayanigola semtinde seydi şikar etmekde iken mustafa efendi ile rafas üzerine afkari malanetkaraneyeye mebni hucum edub mumaileyh mustafa efendi tarafından tufengle cerh edilen ibrahim ballu mehmed ile hasan arif onbaşının muhakimleri mahi sabıokın yirmibeş ve yirmialtıncı günleriş ruyet olunarak mustafa efendinin tedafu-i nefis için teşhir-i silah ettiği anlaşılmasıyla dava ibtal olunmuş ve merkurumun aleyhlerine harekat-i vakıayi cinayetkarilerinden dolayı polis tarafından ikamey-i dava edilmiş ve muhakimleri ruyet oluncaya degin taht-i tevkife alınmış oldukları muhbirimiz tarafından bildirilmiştir.

ŞU'UNAT-İ OSMANİYE

Kaçakçılar marifetile diyar-i ecnebiye ve mahal-i saireden getirilecek tutunlerin derun-i memlekete tehrib ve idhalına meydan verilmemek efkar-i inzibatkaranesine mebni reji kampanyası tarafından beyrut reji nezareti maiyetinde bulundurulan vapurun suvarisi leylen sahili devr eylemekde iken resulbeyrutla aldamur nam mahel arasında tesaduf ettiği tutun havleli bişr yelken sefinesinin tehrisine kıyam ettikde.....silah endahtında cesaret edildiği ve binaen aleyh mukabile bilmişl olarak vapurdan atılan kurşunlar kaçakçıların birisine isabet ederek terki dağdağayı hayat eylemiş olduğu cihetle gerek vapurun ve gerek sefiney-i mezkurenin suvari ve taifelerinin hukümet-i mahelliyeye muvakkaten taht-i tevkife alındıkları işitilmiş idi.

Beyrut'tan Yafaya müteveccihen hareket eden bir yelken sefinesinin fırtınaya tutularak garg olduğu ve taifelerile yolcusunun mikdarı otuz neferden ibaret olub mağruken vefat eyledikleri haber alınmıştır.

Lazikiye sancağında sakin olub şeref-i islam ile muşerref olan.....(siliktir)

Yirmi bab mescid ile yirmi bab mektebin inşaatı mükemmilen resideyi hadd-i hitam olmasıyla tevarih-i muhtelifede resm-i güşadları icra olunarak kabaili mezkure efradı bir taraftan ifayı ferizeyi diniye ile ikmal-i şeref-i islamiyet ve diğer taraftan tahsil-i ilm ve marifetle tezyin-i zat ve sıfat eylemekle kemal-i şevk ile şitaban ve hamiyi din-i mubin padişah-i adalet karin efendimiz hazretlerinin devam-i omr ve afiyet ve tevafur-i şukuh ve nüsreti humayunları da'vat icabet ayatını vird-i zeban minnetdarı ve ubudiyet etmekle kat kat şadan olmakda bulundukları tarik gaztesinde mutalaa gûzar mehmidetimiz olmuştur.

İran bankası senevi iki taksit ile yüzde altı faiz verilmek üzere İran hükümeti hesabına olarak Londurada 500 bin lirallık bir istikraz ı meydan tedavüle vaz etmiştir.İş bu istikrazın faiz ve tediyyatına karşılık olarak şir ve bendeer abbsa ve basra körfezi sahilinde vaki linfa şehrinin kapılarında bulunan gümrüklerin varidatı tahsis olunmuş ve hükümet tarafından iran bankasına dahi kırk aded poliçe tevdi' edilmiştir.

Şayed mezkur varidat faizi tasviyeye kafi olmaz ise diğer şehirlerin varidatı dahi gösterilecektir.İstikraz-i senevi 12500 lira verilmek üzere 40 senede tasviye olunacak memafih iran hükümeti daha yakın bir zamanda mezkur tadiyede muhtar olacaktır.

1886 senesinde İngiltere'de icra kılınan meşhur derbi yarışında birinciliği ihraz etmiş olan ormond nam bargir bu kere amerika ağniyasından armak dırnuğ nam zat tarafından yüzellibin dolar tahminen altıyüzbin kuruş mukabilinde iştira edilmiştir.

Novusti nam Rusya gaztesinin ifadesine göre1893 senesi kanun-i evvelinin birinde rusyanın diyun-i mütezimesi1426482133 ruble altun ve gümüş ve2511273579 ruble kağıtdan ibaret bulunacaktır.

KISM-I FENNİ

Kolera mikroplarından ma ba'd yani hayvan hastalanmıyor.bu tecrubenin buyuk buyuk faydası vardır nazar-i dikkatı açar, bir mide tamamen sıhhatda bulunduğu zaman üsarey-i hamizi havidir.

Bir mikrobun hoşlandığı dereceyi hararet otuz ile kırk dewrece arasındır ki vucud-i beşerdeki hararet-i gariziye de buradadır,lakin onyedi derece hararetdenemaye başlar.Altmış derecede hararete kadar dayanıyor.

Soğuğa da gayet mukavimdir.buz içinde uykuya dahiyo.eyvah ki buz eriyub su kesildigi anda uyanub tahribata başlıyor.

Kaynar suda helak olduğu muhakkaktır. Fakat bir nokta var, suyu yüzigirmi derece kadar bir şiddetli hararetda bulundurmali, bu halda telef olan mikroblarin zehri suda hel olub tehlike tekrar zuhurz gelmek ihtimali vardır. Bu yikanacak va içilecek suyun.(mabadi var).

Sahib imtiyaz kufizade mustafa asef.

YENİ ZAMAN

12 kanun-i evvel ifrencisene1892, 30 teşrin-i sani rumi sene 308.

İFADEY-i MAHSUSA.

Ceziremizde Sanat denildiği vakit kunduracılık, demircilik, basmacılık gibi işler anlaşılarak beş on yaşlarına varır varmaz bir çocuk şagird sıfatile bu işlerin birine suluk eder ve ondan sonra ustadının iktidarı dahilinde gösterebileceği derecede mensub olduğu sanatı öğrenmeğe çalışır.,o dereceyi iktisab edince o sanatı sanki temamilen tahsil etmiş gibi bir dükkan açarak ustad kesilir bu ne kadar yanlış bir itikaddır.

Şüphe yok ki her iş bir sanattır lakin her sanatta bir fenne, bir kanuna tabidir.Kunduracılık demircilik, basmacılık gibi sanatlar pek sade ve kolay görünüyorsa da şu sanatları vucuda getiren mevad düşünülünce ve helteyi pek asir ve müşkul olduğu görülüyor lakin ilm ve fenni anlaşılnca sadeligi kolaylığı bir kat daha ziyadeleşir.

Bunun için bir sanatı örnek şeklinde öğrenmek yalnız bir mikdar nafaka kazanmakdan va buna kanaat tarakki ve rifahiyete mani olmakdan ibaret olacağından bir ferd buna razı olmayacağı ve bu gibi sanatlar her vakit ve her ferd için tahsili mumkun şeylerden olduğu halda evlad-i vatan yeniden bunlara suluk etmeyerek meyli tabiisi olan bir sanatın küh-i hakikatına yani fen kanununu tahsile inhimak eylese refahiyet ve saadete nail olacağı emr-i gayr mümkündür.

Mesela burada pamuk yük boya ve saire amtaa-i ziraat ve heraset ediliyor.zira ve hüras bu mahsulatı harice yani avrupaya ucuz bir fiyatla satar bir muddetden sonra ahali o mahsulatı iplik ve akmişey-i saire suretinde dokunmuş anvai renglarla tezyin olunmuş olarak ğali bir fiyatla alır istimal eder, burada basmacılık otuz kırk sene evvelleri pek merğub bir sanat idi lakin balada izah olunduğu vechile yalnız örnek şeklinde bir tarz üze devam edib ne fenni ve nede mutevekkif olduğu çareyi tarakkisi aranmadığından hemen ibtal ve muattal hükmüne girmiştir.

Binaen ileyh sayeyi muarif vayeyi hazreti padişahide memalik-i mahruseyi hilafetpenahilerinin hemen her köşesinde tasis olunmuş fen ve sanayi mektebleri mevcut olduğu halda evlad-i vatanın bu yüzden müstefid ve müteneim olmalarına gayret ve himmet etmek cümleyi vazaif-i insaniyetden olduğu emr-i celidir.fukara olubda bu mekteblere dehaletle iktidari olmayanlar muracietleri halda velinimet-i bi minnetimiz şehriyar-i fukara perver efendimizin nimet-i celilelerinden hissedar olacakları meczumumuz olan bir hakıktır.

AHVAL-İ ALEM.

Bir müddetden beru mahafil-i siyasiyede medar-i bahs iştiğal olan fransa ve rusya ittifakı gittikce kesb-i tekviyet etmekde ve alelhusus viyana heyat-i siyasiyesinin enzar-i ehemmiyetini celbe büyük sebebiyet vermektedir.

Viyanada alınan"sivet" gazetesinde neşr olunan ben dahi bunu tayid etmektedir. Bend-i mezkure nazaran rusya ile fransa beyinlerinde bir ittifak hasılı ve ittifakın resmi muahide ile neşr ve ilani bu iki devlet için zaruri olduğu..... ve birincini napilyon dahi rusya ile fransa beyninde bir ittifak zuhurunda bütün avrupa bu iki devletlerin arzu ve emeline tabi olacağını beyan eylemişti, bir asr evveli sarf olunan şu sözün hali hazırda ne derece tesiri olduğu görülmekte ise de sebatı düşünmek lazım gelir....

Acab rusyanın bir tarafa tecavuzu halında avrupa devletleri ne meslekde ve ne yolda mukabile edeceklerine bir fikir beyanı tahayyulat kabilinden ad olunmaz mı?

HAVADİS-i CEZİRE.

(2)Mutekaiden Baf mahkemesi kazası hakimliğından kefiyed eden izzetlu hacı kufi efendi lefkoşaya muvasilet eylemişlerdir.Mir-i mumaiyleh kırk sene kader memalik-i mahruseyi şahanede muhtelif mamuriyetlerde ve ondört sene dahi kıbrıs hukümetinde istihdam olunarak ceziremizin mayey-i iftihar bir zat-i alikadr olmağla heyatımızca mir-i mumaiylehin kemal-i afiyet va saadet-i hal ile muammer olmasını eltaf-i ilahiyeden istida ile tezyin-i sutun mufehhiret eyleyiz.

Geçen doksan bir senesine nispetle bu sene şarab mahsulu yüzde yetmiş derecesinde dun ve kara üzüm mahsulu ise bilakis efzundur.bunun başluca sebebi doksaniki senede ytağmurun azlığı ve alelhusus ilk baharda adem-i nuzuldur.bağ kötükleri hakkıyla su içemedikleri cihetle az mahsul tutduğu ve yine mezkur susuzluk hesebile üzümlerinin yazın hararetine bittab dayanamıyarak kötügü üzerinde solub kurumuşdur.Asıl taassüf olunacak ciheti ise kuru üzümün fiyatı biher kıyası otuz,otuzbeş paraya kadar verildiği halda sarf olunamamasıdır.

Değirmenlik karyesinde kain artın efendinin çifliğinde hükümet tarafından museddik deştban çerkez hacı osman su beklemekte iken karyeyi mezbureli toğli lefteri ve kısti andoni tarafından şiddetle darb olunduğundan merkumun polis tarafından derdest edilerek muhakimelerine bakılacağı yedinci nushamızda derc olunmuşdu,bu kere muhakimleri bilrue zaribler altışer ay hepis cezasıyla mahkum oldukları anlaşılmıştır.

Karpaz nahiyesine tabi Aya anderonigo karyesinde ısıtma hastalığı hukmferma bulunub karyeyi mezburede derdmend olan hastaların tedavisine bir hekim bulunmadığı cihetle ekseriyen tifoya tutularak beş on kadar subyan ve musinn adamlar vefat ettikleri tevaturen işitilmektedir.

Berayi teftiş Mağosa ve karpaz kazalarında bulunan maarif dairesi hulefasından cemel efendi geçen gün Lefkoşaya avdet eylemişlerdir.mumaileyhin kura mkatibi islamiyesinin matlub vechile ve usul-i cedide tevfikeyn tenzimi uğrunda hizmet ve gayret edeceğine umidvar isekde,şu maksadın temami husulu muattel veya hut henüz usul-i cedit üzre talim ve tedrise gayr-i muktedir bulunan bir takım hocaların tebdiliyle vakt-i hala munasib muellimler tedarik ve tainine mutevekkıf olduğu gayri münkir olmağla encümen-i maarif-i islamiyenin şu noktaya dahi nazar-ı dikkat ve ahemmiyetlerini davet ederiz.

İdaremize vurun eden bişr mektub.

Geçen gün bazı kura ahalisile bilmünasibe görüşerek adetimiz vechile havadan yağmurda ekinlerden başlayarak müsahibete giriştik.

Alhembdulillah cezirenin hemen her tarafında feyz ve bereketi mubeşşir güzel yağmurlar yağmış ve mezruat neşv ve numa bulmuş olduğunu anladıktan sonra kendilerini tebrik ettim,merkumun gayet hezin bir ah-i derunla hallarından bahs ve bazı insafsız muamile ve murabihacılık ile ticaret edenlerden şu vechile şikayet eylediler.

Nukuda muhtac olubda bu gibi tuccara istikraz için muracıat eden bir rencber bir takım tekalif-i gaddaraneye düçar olduğu vechile mukavilatından başlucası deynini harman vakti mahsulatından olvaktın rayici üzere tesviye eylemesi mecburi olub bu suretle yüzdeyirmi,yirmibeş fark fiyatdan ve yüzdeonikonbeşde faizinden gayb ettiği için sarf ettiği bir menfaat ve ticaretden ibaret bulunduğu dermiyan etmiş.

Bu hal hakikatan ötedenberi zirai perişan ve paymal ede geldiği işitilmekde ve görülmektedir.binaenileyh zavallı rencberanın tezellum halleri düşünölmeyerek bir çare aranılması maddeten ve manen caiz olmadığından merğub ve muteber gazetenizle raci olanların nazar-ı dikkat ve muruvvetlerini celb etmenizi rica ederim.

Bundan evvel bu maksata mebni bir zıraat benkası tesis ve guşadile bu gibi zıraa himaye ve siyanet etmek için meclis- kavanınca bazı teşebbusat icra olunduğu mesmuatımız olmuş idi.Ne sebebe mebni neticesiz kaldığı mechulumuz bulunduğundan banka hey't-i meclis bu halın henüz cereyanına kesb-i ittila ederlerde bir çare bulurlar umidile gazete-i alinizi vasıta ittihazına mecbur oldum.Fi kanun evvel sene92.

(3)

HAVADİS İ HARİCİYE

Son posta ile gelen Avrupa gazeteleri Çaroviç hazretlerinin Viyanaya vuku bulan seyahatları hakkında uzun uzadıya malumat itaa eylemekte ve pek çok muhafili siyasiye tarafından ziyaret i mezkureye bir ehemmiyeti mahsusa verilmekte olduğunu beyan etmektedirler. Rusya ve Avusturya gazeteleri ise ziyaret i mezkureyi sulh ve silahın temini vakasına bir delil olmak üzere tellakki edip suh ü pervarena memun edecek surette idreyi kalam etmektedirler.

Rusya ile Almanya arasında akdedilecek bir ticaret muaahidesine dair içra i müzakerat etmek üzere rusya ve Almanya mebuslarından mürekkep teşekkül eden komisyonun reyesetine maliye nazırı sabıkı şuuryı mükemet i reis Musyo (veşine ğıraveski)nın intihap kılınmasından muaheddeyi mezkureye pek ziyade ehemniyet verildiği anlaşıldığını Almanya gazeteleri yazıyor.

(Yeni Zamanın tefrikası)

Yadigar ı Muhabbet.Mabat

Mahsul u hayatı olan civer perelerinin mebadi neşedlerinden beri her ikisinde mütesabiyen fevkaalede suur ve ikmel i vezayif i insaniyeleri hususunda imkan dahilinde olan himmet ve gayret i pederane gibi fezail i celilenin ibzalında tecvizi fütur etmez idi. mucip bey gerek bahis i hayatı olan pederinin hakkında sarf eylediği ikdamatı mütavelaniyası gerrek kendinin fitreten haiz olduğu isdidat ve kabiliyet i harkuladesi cihetleri ile girdiği mekatip i aliyede – daha yaşı 16 ya vasil omadığı Londurada keşide edilen bir telgıraf name maalına nazaran İngiltere heyet i vükalası tarafından Amerikada “Uganda” memalikinin terk ededilip bu bapda senevi icab eden kırk ellibin lirasını sarfına ve şimdiye kadar Afrikayı şarki İngiliz şirketi tarafından istidam kılınan memurlardan bazılarının hizmet i mezkurede kullanılmasına karar verilmiştir.

KISM I EDEBİ

Aşkına yok ıstıbah
Ah ah ah ah
Hicrile oldum tebah
Ah ah ah ah

Aşık ı dil hastayım
Lütfüne şahasteyim
Zülfüne peyvesteyim
Ah ah ah ah

Nazım olsa yad ı dil
Deerdimi bilemez degil
Yanmadayım muttasıl
Ah ah ah ah

Vermiyor amalımı
Kırdı felek balımı
Anlatamam halımı
Ah ah ah ah

MÜTEVVİA (İstanbul'da bir zaiyeyi edibe)

Lamiaiyyi vicdan ki: Asil bir familyanın umddayı ümidimecip bir ailenin nurdide i mubahadı idi.bundan yirmi sene evvel bir ilkbaha günü idi. Ki İstanbul'un halic dahilinde Kağıthaneye ve silahtar aga ile her iki sahilin vasatında küçük bir cevlangah ı hayat müeesir bir dagdayı beşeriyet gösteren Halic'in menazır ı mutelifesini mer i olan Küçük Mstafa Paşadaki bir konakta Lamia dogmuş daha cebini sabahatında o zaman şaşa a yı pirayı buruz olan bir nur u sevdavi i edebin ihsas ettirdigi garip bir teesür ile ebeveyni tarafından Lamia- vicdan namı ı bil bideha tali olmuş idi.

Biz lamianın hissiyatı eveliyesinden ziyade müessir bir neticeeyi o kemel i letafeetini avakif i hayatıyesinin bir kaç satıra sıgdırmak yahut Lamiaıy vicdanın kalbimize ilka ettiği amik bir hatırayı hazan perverin sayıkası ile o timsal i bedaiyin hakkul yegunde bir iki terane ile teşrihi teesüfat ı mukke etmek istiyoruz.binaaneley Lamianın evanı şebabatını tetkik edelim.

Vicdan henüz 14 yaşında iken şiddetli bir arzuya meclup olmuş her zairi kendisini küçük bir yazahanenin önünde büyük bir saife.....

4. Sayfa.

Kısm ı Edebi

Vatan o kadar müessir bir kelimedir ki bir birlerine muhtaç karındaşına hissiyat ile arzuyu ittihadı hâişşer olan bir millet bu kelimayı urddeyi lisan ı iftihar ettikleri zaman müteferrik bulunan kuvvetlerin yalnız bir kuvvet imiş gibi hareket eder.birbirlerine karşı olan muameleleri de müşfik ve hayırhah bir pedeer muamelesi rengini alır.Koca bir millet vatan nam celili altında birleştikleri zaman menafeyi müşterek bir şirket bir aile teşekkül eder.

Yek digeerinin samami muhibi olan bir ailenin efradından merhamet ve adaletten asla infikak edemez.bu aile azasından hiç bir fert zatı hususatında muvaffakiyetinde ve şadan olmaz. O nun memun ve musud edecek muvafakiyeti bütün ailesi efradının hissermendi menfead olacağı bir iş de olan muvafakiyettir.bir milletin en büyük fazileti muhabbeti vataniyedir. Şöyle denilebilir. Muhabbet vataniyedir ki bir milleti bir cümle fezailini tevliid eder.Bu muhabbet öyle bir muhabbetir ki onun infaz idaresine herkes gerdendadeyi ingiyad olur. Vatana edilecek muhabbetin en hakiki ve ciddisi onun isitkbalini temin yolunda fadayı can derecesinde çalışmakla ibraz olunur.Muhabbet i Vataniye menefiyi şahsiyeye nikab,ittihaz edilirse bundan menafeyi umumiye zerre kadar mustfid olmayacağı derkardır.Muhabbet i Vataniye kendişsini dehaş bir vakada mücessem olarak gösterir.Muhabbet i Vataniye insanlar için tabii ve ani tevliid ve perverde içinde haysiyeti vukar i zatiyi hüsnü idareye kafidir.

Tab ı hüsnün meclise vardıkce fer
İhtifa eyler hicabından kamer
Kalmıyor bende tahamülden eser
El aman bu istigna yeter.

Negme saz oldukça sen ey servi naz
Elyür seyyarelerde ihtizaz
Senden özge dilber itmeme niyaz
El aman bu isitgna yeter.

Gelmedin bir kere ben imdadına
Bakmadın hal ı dil i naşadına
Nazımın sessin sebeb feryadına
El aman bu istigna yeter.

Servi nazım fergatın ile murgı dil feryad eder
Nigzeyi sertiz i hicran zerbesin tedad eder

Guşeden mümkünmüdür mahzun u meyus olmasın
Lahzede bir güne bin ssavt ihezine icaad eder.

Izdırabın kim sual eylerse eyler infial
İnfialın inzimamı aşk ile mezdad eder.

Çekdiği renç i heyamı ad ve tezkare eyleseler
Şişeyi hayret kırıp aguş u vaslın yad eder.

İntşzar eyler peyamın şam ı gurbette hazin
Her seher bad ı saba estikce istimdad eder.

Suret i duşizenin mirad ı kalbinda gürüp
Aruz yı ruz i vusletle beni berbat eder.

Etba etmiş nesibde işte ey meh gömlüne
Hatıra geldikce şiven bir gazel inşad eder.

Mütenevia

En derin kuyu-şimdiye kadar maden teherriyatında bulunmak üzere kürr i arzın mevakiyi muhtelifekisinde bir çok deerin kuyulaar hafrolunmuş ise de bunların en amiki-tabakatul arz teharriyatı zımnında -Almanyada ketan civarında kain şilat başda hafredilen kuyu imiş.Bu kuyunun ünku 1743 metredir.

Sahib i imtiyaz kufizade Mustafa asım.

1- YENİ ZAMAN

19 kanun evvel sene1812 7 kanun evvel rumi sene308.

İfadeyi Mahsusa.

Şu geçen bir kaç seneler zarfında memalik sairede durlu durlu muhlik hastalıklar zuhur ettigi halda ceziremiz alhemdulillah daireyi selamette ve ahalımız dahi.....pek güzel bir nam kazanmıştır

Halbuki geçen şu bir kaç seneler zarfında geçen sene şikayete mucip hiç bir güne hastalık vuku bulmadığı ve dikkatsizlik vesilesi ile ısıtma hastalığına duçar olanlar pek az bir müddet zarfında ifakat buldukları ceziremizin herasının sağlam oldugunu isbata kafidir.Ahalımız dahi nezafet ve taharete dikkat ve hükümet dahi etrafta büyüyen ormanların tevsî ve tezyidine himmet etmeleri dahi sıhhatin hüsnü muhafazasına ve havanın tesfiyesine başlıca yardımı olduğu azadi gevahtır.Ormanların tezayüdi hakikaten şayanı takdir bir terakkidir.Karlı gad(Torodos)bugün en mükemmel ormana maliktir.Ki mevsimi seyfide tebdili havazında oraya gidenler,bir kaç günler zarfında fevkalade bir kuvvet ve afiyet intisad ediyorlar.Mamafih cazirenin daireyi selamette ve ahalimizin dahi afiyette bulunmaları sıhhiye memurunun hüsnü hikmet ve muhafazalarına ait bulundugundan bunlara dahi teşekkür etmek vecibei zimmetten maduddur.

Ahvali Alem

Almanya'da kanunu cedidi askeri lahiyasının vaziyuefi mudafası baş vekil Kont Kafrivvye tevdi edilmiş olması üzerine müşar aleyha tarafından irad kılınan nutkun siyasiyatı umumiyeye taalluk eder.muhteviyatı mühimmesi erbabı siyasiyunu düşündürmeye başlamıştır.Almanya devleti yeni kanunu askeriyyeyi mevki tevik ve icraya koysa bile yine kendisini muharebe tehlikesinden mesun bulunduramaz.Devleti müşerileyha Rusya ile münazaya girişmek istidadını gösterir göstermez Rusya kuvveyyi mevcudeyyi askeriyyesini bila müzahim tezif edenbilecektir.Bu iki devlatte hangisi daha çok asker çıkarabilir.Bumeselenin halli her iki memleketin mailk olduğu nüfusun miktarına atfi nazar

dikkat etmekle mümkün olur.1870 senesi muharebesinde Almanya meydanı harbe bir milyon ikişyüzbin kişi sevk etmişken esakiri mezkurenin iâşesinde müşkilata tesadüf etmiştir.1870 senesi muharebesi on milyar franktan ibaret bir masrafı cesimi mevcub olmuştu.Almanya hükümeti Rusya ile hüsnü münasebeti idame etmek için elden geleni sarf etmişsede Rusya ile de hoş geçinmek için Avusturya ve İtalyayı feda etmek hükümeti müşarileyha için mümkün olamaz.

Hadisi Cezire

Kıbrıs ceziresi hanedanından Limasol mahkemesi mümeyyizi izzetli Hasan Hakkı Efendiyle maliye müfettişliği hizmetinde bulunan Gazizade İzzetli Muhammet Faik Bey'e Evatıfı Aliyeyi Cenabı Padişahiden terfien rütbei saniye sınıfı sanisi inayet ve ihsan bulmuştur.

Kıbrıs Evkaf muhasebecisi rıfatlı Ahmet Hulisi Efendi geçen nemse raporu ile cezireye aldat Lefkoşa'ya muvaziline ifayı vazifeye mübaşiret etmiştir.

Baf kazası polis zabiti Mustafa efendi galatarka karyesinde bulunduğu zaman hamil olduğu tüfengin kabsulünü değiştirirken ateş alarak ufak parmağı ile ikinci parmağı zedeleşenmiş mumaileyh hastahaneye nakl olunarak tedavi edilmekte bulunmuştur.

Minat Karyesinde destiban Solyanli Süleyman bila ruhsat tüfeng taşıdığı için merhum Süleyman bir lira cezayı nakti paraya mahkum edilmiş mebla mezburu ifa edemediginden on gün habsine karar verilmiştir.

Hacı Bekdaş-ı Veli kaddesırırh hazretleerinin desaadette nedibanlı dergahı şerifin postnişini reşadetli Mehmet Eli Baba efendi berayı tenezzüf geçen gün şehrimize mübasilat ve beş altı gün kadar ikamet ettikten sonra yine sevbi maksudlarına müteveccihen buradan hareket etmişlerdir.

SONSÖZ

Hazırlamış olduğum 1892 yılına ait 28 sayı çıkmış olan Yeni Zaman gazetesi Zaman gazetesinin bir devamı olarak düşündüğümüzde dönemindeki olayları bizlere aktarmıştır.eski Osmanlı Türkçesi ile yazıya alınmış olana gazeteyi başarılı bir şekilde transkribini yaparak yazdım. Türkiye Türkçesi'ne çevirmiş olduğumuz bu eserde o dönemin sosyal olaylarını,çıkartılmış olan kanunlarını,eserleri ve ülke dışında olan olaylara bakışlarını aynen aktarmış olduk.

Kıbrıs Türk halkının baskı gördüğü ve de Zaman gazetesinin kapatılarak Kıbrıslı Türkler'in ve gençlerinin haber alma, milli duygularını yıkma çabalarında birine karşı çıkmış olan Yeni Zaman gazetesi,1963 Noel katliamları gibi olay psikolojisinin nasıl tohumlarının atıldığının kanıtı dahi olmuştur.

Kıbrıslı Türkler bir nevi siyasi yazılar ve düşünce içerikli yazılarda istibdat altındaydı. Günümüz Türkçesi'ne çevirmiş olduğum Yeni Zaman gazetesi adaletsizliğe ve bu baskıya haklı bir baş kaldırıştır.